

Tjaša Mislej

Petnajst

Osebe:

JANA, 52 let

MIJA, 28 let

DARJA, 32 let

ANICA, 36 let

VERONIKA, 23 let

Na odru ni nič razen klavirja. Zraven so lahko še rekviziti in kak stol. Na oder pride pianistka in se usede za klavir. Jana, Mija, Darja, Anica in Veronika pridejo na oder in se postavijo v pred publiko. Pianistka zaigra na klavir in spremlja uvodne predstavitve.

JANA: Jaz bom igrala Jano.

DARJA: Jaz bom igrala Darjo.

MIJA: Jaz bom Mija.

ANICA: V predstavi sem Anica.

VERONIKA: In jaz bom Veronika.

MIJA: Ta predstava ne bo lepa.

JANA: V tej predstavi ne bo srečnih koncev, ker jih ne more bit.

MIJA: To ni predstava za občutljive gledalce.

DARJA: Opozorilo: V tej predstavi boste gledali prizore nasilja, nevarnega vedenja, golote v kontekstu spolnosti, spolnega nadlegovanja, diskriminacije, uporabe tobačnih izdelkov, alkohola in drog ter poslušali uporabo neprimerne jezika.

VERONIKA: Ta predstava bo govorila o nasilju.

ANICA: Ampak ne o nasilju na splošno.

JANA: O nasilju nad ženskami.

VERONIKA: Komur to ni všeč, za kogar je to preveč ...

MIJA: Kdor tega noče gledat, poslušat ...

VERONIKA: Če bi kdo rad preživel prijeten večer v gledališču, z ne preveč zoprno ali občutljivo tematiko ... No, tega danes tukaj ne bo.

ANICA: Ta predstava bo grda. Ker noče gledat stran. Ker noče pometat pod preprogo. Ker noče zanikat stvari, ki se dogajajo.

DARJA: Samo ... kaj pa hoče pol? No, povej, kaj pa hoče? Kaj hoče ta predstava doseč?!

Ritem in glasnost igranja klavirja se stopnjujeta. Tišina.

ANICA: Ne vem.

VERONIKA: Jaz vem. Ta predstava hoče bit krik.

MIJA: Tako je. Ta predstava hoče bit krik!

VSE: Ta predstava hoče bit krik! Krik! Krik! Krik!

Ko igralke nehajo s kričanjem, se za trenutek ustavijo in lovijo sapo.

DARJA: No? In?

JANA: Kaj?

DARJA: Ja, kako bomo začele? Zdaj, ko smo dale to ven.

MIJA: Ko smo se mal skulirale.

JANA: Ja, nič. Pejmo lepo od začetka.

DARJA: Od začetka. Itak da od začetka. Ampak kako?

MIJA: S čim?

ANICA: Jaz vem. Dejmo najprej: kako sta se spoznala!

JANA, DARJA: Ja!

MIJA: Ne, no ...

ANICA: Vključimo še mal romantike.

MIJA: Ne ...

ANICA: Ja, no. Recimo da je bilo nekje ... na morju, na plaži.

MIJA: Kdo se pa dejansko spozna na plaži?

ANICA: Pol pa na kašni lepi promenadi.

MIJA: Promenadi?

VERONIKA: Kaj je že to promenada?

MIJA: No, ekzekli. Nej bo raj nek klub.

VERONIKA: Ja, nej bo na partiju.

ANICA: Prav. Imamo žurko. In ona ga zagleda ... In vidi, da je lep in postaven ...

DARJA: To! Nujno postaven.

ANICA: In pol on zagleda njo in jo začara s pogledom, z očmi.

DARJA: Pa z mišicami! Haha! Mora met mišice.

MIJA: Pa velik kurac bi tud rade, a?

ANICA: Uiii!

DARJA: Obvezno! Haha.

ANICA: Hahaha.

JANA: Izražanje, punce! En nivo pa moramo držat, ej.

MIJA: Mal vulgarnosti ne bo nobenemu škodilo. Za popestritev.

ANICA: V vsaki osnovni šoli lahko to slišiš med odmori.

JANA: Jaz kot najstarejša tule čutim nekakšno obvezo, da ... Da vas mal usmerjam ... Da vse skupaj ostane na nivoju.

DARJA: Omojbog.

MIJA: Sam neki, tole mora bit kljub vsemu humorno. Drugače bo vsem too much.

JANA: Vsekakor ne bi smele začeti klišejsko.

MIJA: Se strinjam!

JANA: Dejmo kar preskočit spoznavanje na ... Na ...

ANICA: Na ...

MIJA: Na ...

VERONIKA: Kako jo je prvič usekal?

ANICA, DARJA, JANA: Ah, ne no!

JANA: Ne, tamala. Ne moreš tega kar takoj. Vseeno najprej malo ljubezni. Vsaj mičkeno.

DARJA: Potem pa dejmo tisto – kako je ona spoznala njegove starše, a? Mamo srečanje s tastarimi in gre vse narobe. Ona se osramoti in tastari sinu prepovejo poroko.

VERONIKA: Ne, boring.

MIJA: Holivudski šit.

DARJA: Sej si rekla, da mora bit komedija.

MIJA: Rekla sem samo, da rabimo humor, da nas ne zatolče preveč.

JANA: Punce, že vem, s čim bomo začele!

DARJA: No, s čim?

JANA: S poroko!

VSE: Ja, poroka! To! Yes, poroka bo!

DARJA (*poročna koračnica*): Ta dam tadam, ta dam tadam, ta dam ta da dam ...

MIJA: Jaz bom nevesta!

ANICA: Okej. Čeprav ...

DARJA: Zakaj pa ravno ti?

ANICA: Ja. Zakaj pa glih ti?

JANA: Ne, punce moje. Jaz bom nevesta. Ker sem se jaz spomnila poroke.

MIJA: Oprosti, a nisi že mal ... Sej veš – prestara za nevesto?

JANA: Aja?! Kje pa to piše?

DARJA: Dejmo se odločit objektivno. Kateri najbolj paše poročna obleka?

MIJA: Ma ne bit glupe.

DARJA: Aja? Ideja ti sam zato ni všeč, ker veš, da nimaš šans.

MIJA: Ej, to je blo bitchy zdej!

DARJA: Ej, oprosti.

JANA: Veste kaj – žrebale bomo!

Žrebajo. Zmaga Veronika.

VERONIKA: Fak. Jaz ne bi bla nevesta.

JANA: Žreb te je določil, zdej moraš to prevzet.

VERONIKA: Prov.

JANA: Katera bo ženin? Kaj? A ženin pa noče bit nobena?

DARJA: Bom jaz.

JANA: Bravo. Postavita se semle. Kaj še rabimo?

ANICA: Duhovnika!

MIJA: Pa priče!

ANICA: Pa svate!

MIJA: A sem lahko jaz duhovnik? Pliz pliz pliz.

JANA: Duhovniki so lahko samo moški, ženske pa lahko učijo otroke verouk.

MIJA: Pa jebeš cerkveno poročanje! Bom pa matičar. Matičarka.

JANA: V redu. Ti boš matičarka. Medve bova priči, okej?

ANICA: Prav.

Jana pogleda publiko.

JANA: Tule mamó pa svate. Super. Kako smo vsi lepi in krasni. Tko lepo načičkani.
(*Veroniki.*) Ti se pa mal nasmej, lubica.

VERONIKA: Pffff.

MIJA: Okej. Khm. Danes smo se tukaj zbrali, da ... da pred pričami pospremimo ta dva mlada človeka v sveti ... oziroma ne v sveti ... pač v zakon. Povejta, ali sta prišla sem svobodno, neprisiljeno in sta se z vsem srcem odločila, da se poročita?

DARJA: Da.

VERONIKA: Ja, no.

MIJA: Ali sta pripravljena vse življenje drug drugemu pomagati, se spoštovati in si stati ob strani v dobrem in slabem, v nesreči in bolezni?

DARJA: Da.

VERONIKA: Ja!

MIJA: Kot vemo, je bog najprej ustvaril Adama. In da ne bi bil sam, mu je ustvaril še pomočnico in družico Evo. In Adam si je vzel Evo in gospod bog je bil zadovoljen.

JANA: Pa nismo v cerkvi, no.

MIJA: Okej okej. Sori. Ti, nevesta, ali vzameš tega moškega za moža, da ga boš ljubila, spoštovala in ... in ne vem ... mu rodila kopico otrok?

VERONIKA: Da.

MIJA: Ti, ženin, ali vzameš to žensko za svojo ženo, da jo boš imel rad in jo spoštoval?

DARJA: Da.

MIJA: Tako, zdaj sta mož in žena! Poljubita se.

VSE (*ploskajo*): Bravo, bravo!

DARJA: Zdaj pa žurka! Jeeeeej!

VSE: To! Partii! Uiiii!

JANA: Šampanjec za vse!

VSE: Na zdravje! Čin čin!

ANICA: Na zdravje!

DARJA: Na mladoporočenca!

VSE: Čin čin!

MIJA: Elektro dance muzika!

ANICA: Vsi plešemo!

JANA: Sezut si mormo štikle!

DARJA: To! Partii!

MIJA: Densamo do jutra.

JANA: Torto smo že pojedli, pijanske igrice smo se že igrali, tko da smo vsi že precej v rožicah, kot se za poroko spodobi, a ne.

VERONIKA: Ples mladoporočencev je že bil, ples z očetom je tud že bil.

MIJA: In zdej nevesta pleše s svojim najboljšim prijateljem. Z bivšim sošolcem s faksa.

ANICA: Oba sta sproščena, vesela, precej nažgana.

DARJA: In pač plešeta.

VERONIKA: Tko ... Hudo plešeta. Seksi plešeta.

ANICA: Ampak ... To je treba nujno povedat. Ta bivši sošolec s faksa je gej.

MIJA: Ja, 100-procentna pederčina. To je ples dveh frendov. Sproščen, vesel, krejzi ples!

DARJA: Ampak. Našega ženina en kurc briga, če je ta bivši sošolec gej. Njun ples je čist preveč telesen, čist preveč se dotikata.

MIJA: In to pred vsemi.

ANICA: Pred celo njegovo družino. Kaj si bodo mislili?!

JANA: Ženin nekej časa opazuje. Diha vedno hitreje. Ovratnik mu postaja pretesen. Gleda ta ples, ta odvrtni, obsceni ples. Roka se mu trese. In potem ne zdrži več.

ANICA: Ne zdrži več. In vstane!

MIJA: Vstane. In gre naravnosti proti nevesti in temu njenemu prascu. Zelo je že pijan, a ne tolk, da ne bi več mogel govorit.

JANA: Stopi do neveste. Do svoje žene. In ji reče: Ej, prid ti mal z mano. In ona gre za njim. Vesela ga je. On jo pelje na moško stranišče. Ona je prepričana, da gre za neko foro, za novo igrico. Ženin je razburjen, kar tresse se. Komaj se zadrži, da svat, ki je slučajno na wc-ju, opravi svoje do konca in zapusti stranišče. In takoj, ko se vrata zaprejo – 3, 2, 1 ...

DARJA: BUM! Prileti boksa v trebuh. Dal bi ji še klofuto, da bi si zapomnila, ampak to bi se videlo. Zato samo boksa. BUM!

VERONIKA: Nevesti vzame sapo. Nekaj sekund ne more vdihniti.

DARJA: Zaslužila si to, da veš. Kurba!

VERONIKA: Oprosti, ampak kurba ji pa ne reče. Ne na poročno noč.

DARJA: Zakaj pa ne?

VERONIKA: Pa ne na poročno noč.

MIJA: Če jo loh boksne, ji pa loh tud reče kurba, a?

JANA: Ne, tamala ima prav. Udaril jo je zato, ker ga je osramotila.

ANICA: Naslednji dan mu bo neskončno žal.

JANA: Tako zelo mu bo žal, da je moralo prit do tega. Kurba ji pa ne reče. Ne še! Mogoče potem ... čez par let. Če se bo preveč prijazno pogovarjala z mesarjem. Ne pa na poročno noč. Saj to je njegova žena in on se že ne bi poročil s kurbo.

ANICA: On jo v resnici ljubi!

JANA: In ona ljubi njega.

MIJA: Normalno. Obljubila sta si zvestobo do konca dni! Pa naj pride, kar hoče.

DARJA: Ljubezen premaga vse.

MIJA: Tud batine, če je treba.

JANA: Punce, a bomo zdej en ljubezenski komad?

ANICA: Dejmo!

DARJA: A kar vmes bomo pele, ali kaj?

JANA: Ja, seveda!

MIJA: Sam neki ... Rekle smo, da to ne bo mjuzikel.

JANA: Ma ne, kje pa.

MIJA: Pa tud ne kabaret.

JANA: Ne!

VERONIKA: A bi se lahko nehale ukvarjat s tem, kaj to bo in kaj ne bo in kaj bi moralo bit.
Dejmo pač samo zapet.

ANICA: Tako je. Ker glasba pove več kot tisoč besed.

JANA: Vse za ljubezen!

VSE: Vse za ljubezen!

PRVI SONG ZBORA: USOJENA SVA SI

(v gospel stilu)

Odkar sem prvič ga zagledala,
naenkrat vse je lepo,
še sonce sveti bolj močno,
mi v srcu vedno je toplo,
ker on je moja luč sveta,
midva sva si pač usojena.

Vedno hodila bom za njim,
kot zvesta kužka bom,
ker on je moja luč sveta,
midva sva si pač usojena.

Ljubezen, ljubezen,
ljubezen premaga,
ljubezen premaga vse!
Nič ne more me ustaviti
Ljubezen, ljubezen,
vse za ljubezen.

Nič ne more me ustaviti,
nobena prepreka, nobena ovira,
za njim bom šla še na konec sveta,
z vsemi štirimi se bom oklepala,
kot zvesta kužka bom,
midva sva si pač usojena!

Ljubezen, ljubezen,
ljubezen premaga,
ljubezen premaga vse!
Nič ne more me ustaviti.

Kar bog je združil,
naj človek ne loči,
naj človek ne loči,
nikoli in nikdar!

DARJA (*stopi naprej*): Začelo se je kot vsaka ljubezenska zgodba. Ko sem ga zagledala, sem takoj vedla: To je to. Njega hočem. Bila sva Darja in Dejan, idealen par. Jaz sem Darja in to je moja zgodba.

MIJA: Čaki čaki, samo še neki.

DARJA: Kaj pa je?

MIJA: Oprosti, ampak res ... Publika hoče slišati dejstva. Malo statistike bom razložila. Mislim, to je ena zajebana statistika. Podatki policije, število umorov in take stvari.

DARJA: Pa zakaj glih zdej, ko sem jaz začela govorit?

MIJA: To mora bit takoj na začetku. Bom pohitela, prav? Po podatkih Vrhovnega državnega tožilstva v Sloveniji letno beležimo od pet do sedem umorov žensk oziroma femicidov, ki so posledica nasilja v družini. V času zaprtja, torej v pandemičnih letih 2020 in 2021, je bilo v Sloveniji umorjenih 15 žensk!

DARJA: Kaj pa moških? Moških je bilo še več ubitih.

MIJA: Ja. Ampak moške večinoma ubijajo drugi moški. Ženske pa ... V 14 primerih femicida je bil storilec moški, v enem primeru pa ženska.

DARJA: No, vidiš. Tud ženske morijo.

MIJA: Policija je v letu 2020 obravnavala 1146 primerov intimnopartnerskega nasilja. V 1104 primerih so bili povzročitelji nasilja moški, v 42 primerih pa ženske. 42 proti 1104.

DARJA: V redu. A si končala?

MIJA: Še za Evropo povem. Po podatkih ene od evropskih agencij je v Evropski uniji vsaka tretja ženska, starejša od 15 let, doživela fizično in/ali spolno nasilje. Ena od 20 žensk je bila posiljena; skupaj je to 9 milijonov posiljenih žensk v Evropi.

DARJA: Ja, vsako uro je nekje na svetu posiljena ženska. V času te predstave bo posiljena ena ženska. In kaj se bo rešilo, če boš še naprej drdrala to svojo statistiko?

MIJA: Po rezultatih množične ankete Inštituta za proučevanje enakosti spolov iz leta 2020 je na vprašanje »Ali se vam zdi prav, da ženske doma več časa namenijo gospodinjenju kot moški?« pritrnilno odgovorilo 35 odstotkov vprašanih, tako žensk kot moških.

DARJA: Bla bla bla.

MIJA: In to leta 2020, dame in gospodje.

DARJA: Daj, Mija! Čist boš zamorila.

MIJA: Slabih 35 odstotkov anketiranih moških in 18 odstotkov žensk se ne strinja s tem, da je za nasilje vedno odgovoren in kriv storilec, ne pa žrtev.

DARJA (*jo hoče umakniti z odra*): Dovolj, no! Jana, a lahko?

JANA (*se približa Miji*): Se strinjam. Dovolj je bilo. Nazadnje nam bojo še očitali, da utrjujemo stereotip ženske kot žrtve.

MIJA: Kakšen stereotip žrtve?! To je kurčeva policijska statistika, to je dokumentarni material, faking naturalizem, ne pa stereotip. Razen če nočete slišat? Če nočete sprejet dejstev?

DARJA: Ne, nočemo! Spelji se.

MIJA (*se umakne*): Okej, sem že končala. Izvoli.

DARJA: Končno. Jaz vam bom povedala, kako je bilo v resnici. Jaz sem Darja. In to je moja zgodba. Bila sva sanjski par – Darja in Dejan. Oba lepa, mlada, optimistična. Jaz pomočnica vzgojiteljice v vrtcu, on pravnik v uspešni firmi. Vedno je bil zrihtan, znal je očarat ljudi, znal je bit duhovit. Skupaj sva hodila na izlete pa na kosila. Kmalu me je povabil, naj se preselim v njegovo stanovanje. Počutila sem se kot princesa. Zdelo se mi je, da mi vse ženske zavidajo. Če zdaj gledam nazaj: otročje. Bila sem slepo zaljubljena. Jaz in Dejan. Forever. In potem se je moja pravljica počasi začela spreminjat v nočno moro. Začelo se je z ukazovanjem in nadziranjem. Kako zlagam posodo v njegov pomivalec. Kako moram brisat kapljice z njegovega pulta. In kako moram bit oblečena, vedno čipkasto spodnje perilo, vedno zrihtana. Hotel je, da sem vsak dan do golega obrita. Ker drugače sem kmetica. Če sva bila kje z njegovo družbo, me je pod mizo ščipal v noge. To je pomenilo, da govorim neumnosti in naj bom raje tiho. Sčasoma sem res bila. Samo še tiho. Potem je gospod začel z omejevanjem stikov. Točno se spomnim, ko mi prvič ni pustil ven. Sandra je mela rojstni dan. Tisti večer sem se ravno odpravljala, ko je prišel domov.

DARJA: Ej, eno rabim, da bo Dejan. Katera bo Dejan?

ANICA: Lahko jaz.

DARJA: Ajde, prid. No, in jaz se ravno rihtam, delam frizuro, mažem trepalnice in tko. In pride domov Dejan. Pride noter, se sezuje, obesi svoj fensi plašček, zloži svoje lakaste čeveljce na točno določeno mesto. Sam mal. Ej, Anica, moraš tko hodit, kot bi Dejan hodil.

ANICA: Kako?

DARJA: Tko napihnjeno. Prsni koš ven. Ja, tko. No, in Dejan pride v dnevno in začne takoj čekirat, kje sem.

ANICA (*kot Dejan*): Darja? Darja?

DARJA: V kopalnici sem!

Darja sedi pred ogledalom in se češe. Anica vstopi v kopalnico.

ANICA (*kot Dejan*): Kaj pa ti? A greš kam?

DARJA: Sandra ima rojstni dan. Sej sem ti povedala.

ANICA (*približa se Darji*): Aja? A ven bi šla? Jaz sem pa mislil, da bova večer preživela skupi, samo midva. Jaz pa ti.

DARJA: Zmenjena sem s frendicami.

ANICA: A si rajši z njimi kot pa z mano?

DARJA: Ne. Samo pač ... Sandra ima rojstni dan.

ANICA (*začne božati Darjo*): Lahko napišeš sms, da ti je slabo.

DARJA: Ej, rihtam se.

ANICA: Napiši, da te ne bo. Dej. A ne bi bla rajši z mano? Tu imaš telefon. Napiši, da te ne bo. Dej, no. Presenečenje mam zate.

DARJA: A res?

ANICA: Napiši sms. Napiši. Dej.

DARJA: No, in mi je pokazal tak lepo zavit paketek. Preden sem ga odprla, sem morala poslat Sandri sms. Zlagala sem se, da mam vročino. Potem sem odprla darilo. Rdeče čipkaste spodnje hlačke. Želel je, da jih oblečem. In sem jih. Potem je hotel seksat. Men v resnici sploh ni blo do tega. Ampak sem pristala. Ne vem ... Da sem imela mir pred njim. Da sva potem objeta gledala televizijo. Naslednji dan je bila sobota. Predlagala sem, da greva k mojim staršem na kavo. Ni bil za to. Ker ga »kao« moja mama ne mara. In ker se z mojim fotrom nima kej pogovarjat. No, potem cel vikend nisva šla nikamor. Ostala sva doma. Najprej se mi je to zdelo še lepo. Tako rad me ima, da želi, da sva vedno skupaj!

MIJA: Kje si bila? Ura je pet. Ob 16.30 bi morala bit doma.

JANA: S kom si bila? Kdo je bil še tam?

ANICA: S kom si se pogovarjala? Kdo je sedel zraven tebe?

VERONIKA: Kje si parkirala avto? Po kateri poti si šla domov?

DARJA: Tako rad me ima, da ga zanima vse o meni! Dovolila sem mu celo, da je pregledoval moje mejle in smse, ker me je prepričal, da je to v resni zvezi normalno. Vedno pogosteje sem ostajala z njim. Doma. V enem letu sem se iz samozavestne živahne punce spremenila v dolgočasno domačo cunjo.

JANA: Hiša ne stoji na zemlji, ampak na ženi.

ANICA: Kdor se hoče dobro nasloniti, se mora oženiti.

MIJA: Pridna žena tri vogale hiše podpira.

DARJA: Potem se je gospod domislil ene briljantne ideje. Da bova skupaj kupila večje stanovanje. In da morava začeti varčevati. Jaz sem imela kot pomočnica v vrtcu minimalno plačo. Ob službi sem izredno študirala za diplomirano vzgojiteljico. Od plače sem mu morala dajati 200 evrov za skupno varčevanje. Ko sem plačala še mesečne položnice in obrok šolnine, mi je ostalo 180 evrov. Za hrano, obleke, prevoz, kavo, karkoli. Za cel mesec. On je v skupno blagajno dajal 400 evrov. Še enkrat več. Kar je tako rad poudarjal. A njemu je še vedno ostalo 1300 evrov za čez mesec. Začelo se je finančno poniževanje. Rad je hodil v drage restavracije. Na začetku je vedno on plačeval. Potem pa je začel s pripombami, da bi lahko tudi jaz kdaj čistila. A mogoče nisem feministka? Z veseljem častim, ampak v tem primeru bom jaz izbrala restavracijo, ki si jo trenutno lahko privoščim. Pa ko sva šla skupaj v trgovino, nikoli ni gledal, kolk kej stane. Kar metal je v voziček. Potem me je pa na blagajni poniževal, kako vedno čakam, da on plača.

JANA: Žena prosi, mož pa nosi.

ANICA: Srečna žena, ki ima perilo v čebru in kruh v peči.

DARJA: Prišlo je tako daleč, da sem morala prodat avto, ker so se mi nabrale položnice. Ko sem ga prosila za pomoč, mi je arogantno rekel, da on ni moj sugar daddy, da bi me preživljal.

MIJA: Jah, Darja ... Če si ugotovila, da premalo zaslužiš, boš morala pač najt neko rešitev.

ANICA: Zakaj pa ne delaš več nadur? Mogoče bi morala dat študij na pavzo, da bi lahko več delala.

VERONIKA: Lahko bi ob vikendih čistila stanovanja. Poznam kolege, ki imajo čistilke in jih zelo dobro plačujejo.

JANA: Če bi res želela bit samostojna, bi sigurno našla rešitev.

DARJA: Sčasoma je gospod ugotovil, da se imam jaz za feministko, v resnici pa hočem bit odvisna od njega. Ampak to počnem nezavedno. Bil je prepričan, da mi tud pri seksu paše podrejen položaj. V resnici se mi je vse skupaj vedno bolj upiralo. Njegovi dotiki so mi postali zoprni, skoraj nagnusni. Psihično sem bila vsak dan bolj prazna. Samo še vlekla sem se iz dneva v dan. In on je bil vedno bolj nezadovoljen. Vse sem naredila narobe. Začele so padati žaljivke. Da sem nesposobna, lena, ne znam tega, ne znam onega ... Moja vizija skupne prihodnosti se je sesula v prah. Seveda za svoje počutje nisem povedala nikomur. Tesnih prijateljev nisem imela več, pred domačimi pa me je bilo preveč ... ne vem ... sram. Potem pa se je zgodilo. Prvič je bil fizično nasilen.

DARJA (*Anici*): Dej, a boš spet ti Dejan?

ANICA: Prav.

DARJA: Bilo je za vikend. Po kosilu. Skuhala sem kavo. Dejan je šel na kavč in gledal TV. Posodo sem zložila v pomivalca in ga prižgala. Usedla sem se za mizo v kuhni, pila

kavo in brala knjigo. Potem je nekaj začelo delat *klink, klink, klink* ... Vedla sem, da je to pomivalc, a se mi res ni dalo vstat in popraviti. Seveda je to opazil tud on.

ANICA (*kot Dejan*): A si spet narobe zložila posodo?

DARJA: Aja? Ne vem.

ANICA (*kot Dejan*): A slišiš to? To je od tega, ker si previsoko zložila posodo in zdej se tista vetrnica zabija not. Popravi to.

DARJA: Ne morem. Učim se.

ANICA: To ti vzame tri minute. Ti si narobe zložila, zdej pa popravi.

DARJA: Ne morem zdej.

ANICA: A hočeš, da se kej zlomi? A boš ti kupila novega, a? A boš ti plačala popravilo?

Darja ne odgovori in bere knjigo. Anica gre do Darje in jo potegne s stola. Povleče jo do pomivalca.

ANICA: Poglej to! Kako si nemarno zložila posodo! In poglej v umivalnik. Še vedno je umazan. Lej, vse mastno. Še kuhne ne znaš spucati.

DARJA: Okej! Pol jo pa ti sam spucej, pizda!

DARJA: Prvič sem se zadrla nanj. Bila sem tako besna, da sem bila pripravljena na vse. Za hip ga je šokiralo. Samo za hip. Potem me je z vso močjo porinil v omaro.

DARJA (*Anici*): Zdej me ti porineš v omaro. Porini me.

ANICA: Aja? A kar porinem te.

DARJA: Ja, valda. Sej tuki ni nobene omare. Dej.

ANICA: Okej. (*Jo narahlo porine.*)

DARJA: Pa ne tok nežno. Porini me, da bom padla. Tako ... besno, a veš. S peno na ustih. Porini me!

ANICA: Pa ne morem.

DARJA: Lahko lahko. Porini! Sej znam past. Porini, no!

JANA: Porini jo!

MIJA: Daj, no!

VERONIKA: Porini!

MIJA: Porini, porini!

ANICA: Okej, no!

Anica močno porine Darjo. Darja pade po tleh.

ANICA: O, fak. Sori.

DARJA: Kul je.

DARJA: Dejan me je porinil v omaro, da sem močno udarila z glavo. Potem sem obležala na tleh. Takrat sem vedla, da je to ta točka, ko bom naredila konec. Par let prepozno, ampak jebi ga. Kar ležala sem na tleh. In po tiho jokala. Gospod si je hladnokrvno, kot da ni bilo nič, pripravil torbo in šel na fitness. Ko se je odpeljal, sem vstala, spakirala stvari in odšla nazaj k staršem. Pred mami sem se zlomila. Sram me je bilo, še zdaj me je sram. Čez par dni sva šli z mami do stanovanja in pobrala sem še ostale stvari. On me je potem še večkrat klical in kar ni mogel dojet. Kaj pa je sploh blo? Sam mal se mu je snelo, ker sem ga sprovcirala. Mal me je porinil. Imela sem majhno buško na glavi. Mami je vztrajala, naj ga prijavim policiji, pa ga nisem. Kaj naj prijavim? Da me je žalil? Se drl name? Porinil? Čez par dni se ni nič več poznalo.

MIJA: Nisi ga prijavila? Resno?

ANICA: Pa to treba vedno prijaviti!

DARJA: Lahko je govorit za druge. Zakaj pa ti nisi prijavila, a?

ANICA: Zakaj pa ti nisi prijavila?!

DARJA: Zakaj ti nisi prijavila?!

JANA: In zakaj hudiča nisi nikomur povedala?

ANICA (*Jani*): Zakaj pa ti nisi nikol vprašala, če je kaj narobe? Zakaj pa ti nisi nič opazila?

JANA (*Anici*): In zakaj ti nisi klicala policije?

VERONIKA: Zakaj si mislila, da moraš vse potrpet?

DARJA: Pač greš. Vzameš stvari in greš.

JANA: In če nimaš kam?

DRUGI SONG ZBORA: ZAKAJ NISEM PRIJAVILA

(swing, jezno)

Nisem ga prijavila,
saj sama sem si kriva bla!
Nisem na pol'cijo šla,
rajši vse sem skrivala.

Nasilje se zgodilo ni,

jaz nisem ta, ki dovoli,
pa saj verjel ne bi nihče,
da fant od fare tepe me.

Nič nič nič nič, saj se ni zgodilo nič,
sram, strah, sram, strah, tega nočem čutiti več!

Stene so za pričo mi,
bilo je daleč od oči.
Brez modric dokazov ni,
nihče ne more ukrepati.

Nasilje se zgodilo ni,
jaz nisem ta, ki dovoli,
pa saj verjel ne bi nihče,
da fant od fare tepe me.

Nič nič nič nič, saj se ni zgodilo nič,
sram, strah, sram, strah, tega nočem čutiti več,
to je zame vse preveč, prisežem ti nikoli več!

Odšla bi stran, a nimam kam,
za moj denar ni stanovanj,
kako otroke naj vzgojim,
kako naj sama preživim?!

Nič nič nič nič, saj se ni zgodilo nič,
sram, strah, sram, strah, tega nočem čutiti več,
to je zame vse preveč, prisežem si nikoli več!

Vse ploskajo. Počasi nehajo z aplavzom. Samo še Anica nadaljuje. Anica močno ploska.

Anica neha ploskati.

ANICA: Jaz pa nisem šla nikamor. A veste, kašn je občutek, ko nehaš obstajati, čeprav še imaš telo? Vse organske funkcije nekako delujejo, na zunaj je videti, da si normalen človek iz mesa in krvi, odznotri te pa več ni. Jaz sem Anica. In to je moja zgodba.

Anica se ustavi. Globoko vdihne.

VSE: Dejmo, Anica! Zmoreš to. Super ti gre. Dejmo!

ANICA: Bil je uspešen obrtnik in podjetnik. Pred epidemijo je biznis cvetel. Imel je še dva fanta zaposlena. Navzven je bil nasmejan, priden, deloven. Na vasi so ga vsi poznali, vsi spoštovali. Bil je član lovskega društva, poznal je ljudi na občini in tko. Pogosto je z družbo sedel v gostilni. Alkohol je bil vedno prisoten. Njegovi starši so imeli doma

vinograd. Njegov oče je vsak dan pil, zjutraj šnopc, čez dan pa vino. Jaz sem bila pri hiši ta mlada, prišla sem z drugega konca Slovenije. Morala sem sprejet njihov način. Vedno sem imela občutek, da delam nekaj narobe. Opominjala me je tašča, opominjal me je tast, opominjal me je on.

JANA: Perilu muoreš po versti zlagat.

DARJA: Južna more bit ob pol eni na meizi.

MIJA: Pr nas mamu radi bul zapečenu mesu. Takule, ja. Sej znaš.

ANICA: Kmal po poroki sem zanosila. Gašper je bil pogosto odsoten: služba, lovsko društvo, prijatli, gostilna. Postal je hladen do mene, odtujila sva se. Nosečnost je bila rizična, zato sem bila na bolniški. Večino časa sem preživela sama. No, v sosednji hiši sta bila tast in tašča. Vedno polna nasvetov in opozoril.

VERONIKA: Ne dviguj roke v zrak! A češ, da se dete zaduši?

MIJA: A kafe piješ? A veš, da uotroka lahko infarkt, če preveč kafeta popiješ?

DARJA: Da ne bi slučajnu jejdla ananasa. Ananas škudje uotroku.

ANICA: Potem je prišla epidemija. Vse se je zaprlo. Šole, firme, gostilne. Kar naenkrat je bil Gašper doma. Vesela sem bla, da bova končno lahko skupej. Ampak to ni bil več isti Gašper. Al pa je bil vedno tak, pa sem jaz pač vse spregledala. Vse rdeče zastavice. Ne vem ... Kar naprej je bil slabe volje. Skrbel ga je posel, skrbeli so ga krediti. In začeli so se prepiri. Ni me več objel, ni bil več nežen do mene. Kolkrat sem jokala, ko je spil zadnjo flašo piva, ugasnil TV in prišel v postlo. Pa se me ni niti dotaknil. Včasih je videl, da jokam, pa ni reagiral. Začel je kritizirat moj videz. To me je bolj bolelo kot vse bodoče klofute. Res sem se med nosečnostjo preveč zredila. Zarad rizične nosečnosti se nisem smela gibat. In tašča mi je kar naprej nosila hrano, ker moram »jejst za dva«. Par dni pred porodom sva se skregala. Hotla sem, da že končno sestavi otroško posteljco. Trdil je, da se nikamor ne mudi in da bo že jutri. Rekla sem, da bi lahko manj piva spil in naredil kaj koristnega za dojenčka. In dobila prvo klofuto. Visoko noseča.

DARJA: Prvo klofuto.

JANA: Ne pa tud zadnjo.

MIJA: Nikol ni zadnja.

JANA: Ampak naslednji dan ji je pripravil zajtrk, skuhal kavico in na mizi je bila vaza in ... pazi to: na mizi je bil šopek rož.

VERONIKA: Surprajz!

DARJA: Tako zelo mu je bilo žal.

JANA: Rekel je, da se ne bo ponovilo.

VERONIKA: Vedno to rečejo.

MIJA: Seveda se bo.

DARJA: Vedno se ponovi.

ANICA: Tud sama sem se počutila krivo, ker sem ga izzivala, čeprav je bil pijan.

MIJA: Bulšit.

JANA: Mogoče res ne bi smela pritiskat nanj.

MIJA: Ni opravičila.

JANA: So pa okoliščine.

MIJA: Jebeš okoliščine.

ANICA: Hotla sem mu oprostiti. Hkrati me je pa dušilo. In v mojem trebuhu novo življenje. Čez par dni sem šla rodit. Peljal me je v porodnišnico. Še vedno sem na licu in predvsem v srcu čutila pekočo bolečino. Prov mi je prišlo, da zaradi epidemije partnerji niso smeli bit pri porodu. Čeprav me je blo zlo strah, sem bla rajši sama v porodni kot pa z njim. Ko je bilo že proti koncu, so ga poklicali. Prišel je noter, me božal in stiskal za roko. Men je bilo za umret hudo, a sem se pretvarjala, da je vse okej. Zarad dojenčka sem morala bit močna. Po porodu se je Gašper še bolj umaknil. Epidemija se je umirila in stvari so se začele odpirat. Velik je delal. Pa hodil ven. Večino časa sva bili s hčerko sami. Imeli sva svoj ritem in življenje je teklo dalje. Potem pa je tamala enkrat zbolela. Kašljala je en mesec non stop, predvsem ponoči. Hropla je, da sem jo morala vsako noč dvigovat, nosit, tolažit. To je udarilo tud na mojo psiho. Bila sem čist neprespana. Nisem mela časa, da si lase operem. Spet so se začeli prepiri. No, in ko sem mu enkrat spet »najedala«, me je vrgel na posteljo in večkrat udaril. Potem je šel v gostilno.

MIJA: In zakaj nisi klicala policije?

DARJA: Zakaj nisi prijavila?

ANICA: Saj sem. Klicala sem policijo. Ko sem rekla, da ga trenutno ni doma, so rekli, da naj pridem na postajo in podam izjavo. Da oni pridejo na dom v primeru, če je treba nasilneža odstranit. Pol pač nisem šla na postajo in iz te prijave ni bilo nič. No, naslednji dan mu je bilo spet strašno žal. Obljubil je, da se ne bo ponovilo.

MIJA: Ne, seveda ne.

DARJA: Kje pa!

VERONIKA: Itak da ne.

ANICA: Zelo hitro sem drugič zanosila. Nenačrtovano. Nisem se veselila otroka. Prišel je drugi val in spet se je vse zaprlo. Gašper je bil jezen in tečen. V tako vzdušje rodit novo bitje ... Spet se je zgodilo, da sva se skregala in me je udaril. Bila sem neskončno razočarana. Slišalo se bo, da sem totalno glupa in naivna, ampak res sem mu verjela, da ne bo več. Naslednji dan sem šla na policijo. Tam sem dala izjavo policaju, ki je poznal Gašperja. Rekel je, da je Gašper mogoče res mal preveč strog z

mano ... ampak da je sicer zelo priden in zvest mož. Vprašal je, če ga res hočem prijaviti. Da bo dobil visoko denarno kazen in da bo moral k sodniku za prekrške. A mu res hočem to narediti? Totalno me je zmedel ... In sem umaknila izjavo. Šla sem domov v solzah, ponižana, zmedena, obupana. Razmišljala sem o tem, da bi popokala stvari, tamalo in šla nazaj k mami. Na drugi konec Slovenije. Noseča, z majhnim otrokom, brez službe. Ne, ni šans. Moram počakat vsaj do poroda in da dojenček malo zraste. Ko je prišel še fantek, je bilo še več dela, še več napetosti. Gašper je bil večkrat pijan in razdražljiv. In se je zgodilo, da me je spet udaril. Sploh ne vem več, zakaj. Naslednji dan sem končno zbrala pogum. In sem naredila to. Spakirala sem stvari, vzela oba otroka in se odpeljala k mami.

VERONIKA: Končno!

DARJA: Bravo, Anica.

JANA: Bravo, juhu! Proslavimo nov začetek!

MIJA: Žurka!

ANICA: Čakte. Ni še konec.

DARJA: Kaj? Kako ni?

JANA: Pa ne, da si ...

MIJA: Pa ne, no!

ANICA: Ja. Šla sem nazaj. Pač! Gašper je moledoval, kar naprej klicaril mene, klicaril mojo mamo. Pošiljal mi je rože na dom, kartice, opravičila. Prisegel je, da je nehal pit. Da me čaka nov Gašper in novo življenje. In kako zelo pogreša otroka. Kako zelo rad bi ju videl. Zasmilil se mi je. Pa tud ... Težko mi gre z jezika ... Tud jaz sem njega pogrešala. Pri mami ni bilo lahko. V enosobnem stanovanju ni bilo prostora za vse in mama je bila živčna, prestara za dva majhna otroka. Na neki točki je celo mama začela razmišljat, da si Gašper zasluži še eno priložnost. In sem šla nazaj. Ja, šla sem nazaj v tisto peklensko hišo. Prišla sem kot težko pričakovana kraljica. Še tašča in tast sta bila prijazna. Gašper me je nosil po rokah. No, to je trajalo kak dober teden. Potem pa se je spet vrgel v delo. Vedno manj je bil doma, vedno manj z nami. In potem še kaka pijača po službi. Pa vedno več pijač. Ko sem zagledala celo šteko piva v hladilniku, mi je padel mrak na oči. Kmalu je Gašper spet pil vsak dan. In jaz sem se počutila kot največja budala. Nekje v sebi sem točno vedla, da me bo spet udaril. Bilo je nekaj dni pred božičem.

JANA: Ko se potica noče pravilno speč.

DARJA: Ko je gneča pred štacuno, da ne moreš parkirat.

MIJA: Ko je treba nabavit darila, pa pripraviti božično zakusko, pa okraske, pa celo bajto pospraviti, če bojo prišli obiski ...

VERONIKA: Pa narediti mal božičnega vzdušja doma!

JANA: In kdo bo to naredil, če ne mati?

ANICA: In sem prosila Gašperja, če lahko pride takoj po službi domov, da bo čuval tamaladva, da bi jaz lahko spekla kašne piškote, šla v miru v trgovino, kupila darila in take stvari. Je rekel, da bo. No, in smo ga čakali do poznega večera. Otroka sta že spala, ko se je primajal. In nisem naredila piškotov in hiša je bila razmetana in nisem imela kupljenih daril. Vprašala sem ga, kje je bil. Kolega Primož je dobil otroka. In so šli na pijačo. Potem je pozabil na uro. Zabrusila sem mu: Srčno upam, da bo Primož kej boljši foter, kot si pa ti! To sem čist resno mislila. Res je bil zanič foter. Najbrž se je tega zavedal tud sam. Seveda mu je to odneslo pokrov s piskra. Ne vem čist dobr, kaj se je potem dogajalo. Vrgel me je v steno in me parkrat udaril. Potem je šel v kopalnico. Takoj sem vedla, da bom šla. Stran, stran, stran. Začela sem pakirat najbolj nujne stvari. Metala sem v torbo, ko je prišel iz kopalnice. Začel se je na pol opravičevat. Da ne ve, kaj mu je bilo. Dej, Ančka ... Ne pretiravej. Kam boš pa šla? Pust torbo, nehaj! Nehaj, a slišiš? Spet je postajal jezen, jaz sem pa še naprej metala stvari. Ni šans, grem, dost mam tega. Grem za zmerej. A slišiš, za zmerej! Gašper je šel iz sobe. Jaz sem šla po stvari za tamale. In v kopalnico po zobne ščetke. In je prišel za mano. Vrata so se počasi odprla. Najprej sem zagledala konico puške. Gašperjeva lovska puška. Lepo položčena. In Gašperjeve črne, divje oči. Stala sem tam, gledala sva se. Hotela sem nekaj reč, pa nisem utegnila odpret ust. In je naredilo: pok!

Anica se zgrudi.

ANICA: Zgrudila sem se na tla sredi kopalnice. V roki sem stiskala dve majhni zobni ščetkici. On je bil prepričan, da bo počil še sebe. Pa si je potem premislil. Poklical je policijo in povedal, kaj je storil. Prišli so ponj.

Anica vstane.

ANICA: Jaz sem Anica in to je moja zgodba.

VERONIKA: Čak mal, dejmo to razčistit. Ti nisi Anica. Ti si relativno dobro plačana za to, da igraš zgodbo neke ženske, ki ji je ime Anica in ki jo je ubil njen mož.

ANICA: Ja, seveda. Tako kot ve. In kaj zdej?

VERONIKA: Pač. Mogoče ne bi smele govorit, da so to naše zgodbe.

ANICA: Okej. Mene ni ubil moj mož. Res je. Ampak tud jaz vem, kaj je to nasilje.

MIJA: Vsaka tretja ženska v Sloveniji ve, kaj je to nasilje. In kolk nas je zdaj tu žensk?

VERONIKA: Vseeno, ti nisi Anica.

ANICA: Prav. Jaz nisem Anica. In ti nisi Veronika.

VERONIKA: Jaz nisem Veronika. Njeno zgodbo moram povedat, ker je to moj job. Da lahko publika na varnem v dvorani gleda nesrečne zgodbe drugih žensk.

MIJA: To se pa ne strinjam. Gledalec, gledalka ni na varnem. V bistvu tuki gleda sebe.

JANA: Muzika!

TRETJI SONG ZBORA: TO NI ZA PUNCE (rokenrol)

Že v vrtcu so mi rekli, da ne smem kričat,
ne smem oblekce si umazat, ne z avti se igrat.
Kako pa govoriš, tvoje besede grde so,
to ne spodobi se za punčko, pojdi jezik si oprat!

To pa res za punce ni in mama ve, kaj govori,
punca naj se ne jezi, fant pa ne sme jokati!

V šoli učitelj je razložil, za punce pač ni fizika,
največ tri lahko dobim, nikol ne bom znanstvenica,
pri telovadbi so sošolci v garderobo vdiral, in
nam kradli so perilo in za rit nas šlatali.

To pa res za punce ni in mama ve, kaj govori,
punca naj se ne jezi, fant pa ne sme jokati!

Je ravnateljca bla huda in je hotla nardit red,
kodeks oblačenja je dala gor na internet,
punce da smo krive, ker fante izzivamo,
z golimi koleno in prekratko kiklico!

To pa res za punce ni in mama ve, kaj govori,
punca naj se ne jezi, fant pa ne sme jokati!

Sem hotla bit pilotka, pa so se mi smejal,
al pa vozit tovornjak, pa niso mi ga dal.
Zdej v službi mam probleme, če zrihtam se preveč,
če majca je pretesna, ko zvečer grem sama teč.

To pa res za punce ni in mama ve, kaj govori,
punca naj se ne jezi, fant pa ne sme jokati!

DARJA: Dejmo, Veronika. Ti si zdejl!

VERONIKA: Okej. V naši družini je bilo vsega premalo. Denarja. Potrpljenja. Spoštovanja. Razumevanja. Ljubezni. Moj oče je bil alkoholik in nasilnež. Jaz sem Veronika in to je moja zgodba. Rada bi vam opisala svoj prvi spomin na otroštvo. Moj prvi spomin je videt nekako takole: Mami leži na tleh. (*Jana se uleže na tla.*) Ati sedi na njej in jo davi. (*Darja se usede na Jano in jo prime za vrat.*) Starejša sestra ga vleče stran in vpije: Ata, ne, ata, ne. (*MIJA vleče Darjo.*)

MIJA: Ata, neeee! Ata, neeeee!

DARJA: A tko?

VERONIKA: Ne, ti se moraš bolj nad njo sklonit. (*Mii*) Ti pa bolj močno vlečeš, ampak si pač ful mejhna in nič ne moreš.

MIJA: Ata, neeee! Ata, neeeee!

VERONIKA: Mala Veronika pa prestrašeno sedi na tleh in hlipa. Zdej bom pa opisala še svoj drugi spomin na otroštvo. Z mami sva bili v parku pred blokom. Jaz sem sedela na gugalnici in ona me je gugala. Stala je pred mano. Ko se je gugalnica zavihtela proti njej, me je požgečkala.

JANA: *Gujsa, gujsa, dva debela pujsa, enga smo prodali, enga pa še mamo, nobenmu ga ne damo!*

VERONIKA: Na glas sem se režala. Mami sem gledala v obraz. Zdela se mi je lepa. Smejala se je. Imela je razpuščene lase, ki so plapolali v vetru. In imela je eno veliko vijolično modrico na desnem očesu. Ampak ta spomin je v bistvu vesel. Nisem vedela, zakaj ima modrico, niti me ni motila. Oče je rad pil in ko ga je prijelo, je razgrajal po stanovanju. Takrat smo mu morali s poti. Včasih se je znesel nad mamo. Naju s sestro ni nikoli udaril. Mogoče kdaj odrinil. Zato pa naju je mami večkrat zlasala, vlekla za ušesa ali pa s kuhalnico natepla po riti, če nisva ubogali. Pogosto naju je zaklenila v kopalnico, kadar je imel ati svoje izpade. Iz kopalnice sva poslušali, kako je norel. In kako je mami vpila. Ko je bila sestra že večja, je enkrat poklicala policijo. Nič posebnega se ni zgodil. Prišli so na dom, se pogovorili z vsemi in potem so fotru napisal plačilni nalog za kršenje javnega reda. Za kršenje javnega reda. In še to je morala mami plačat, ker je imel foter nizke dohodke in je bil večkrat brezposeln.

JANA (*kot Veronikina mama*): Da mi ne kličeš več policije! A ti je blo treba tega, a?! Tristo evrov mam za plačat, iz kje naj vzamem, a?!

MIJA (*kot Veronikina sestra*): Oprosti ... Bala sem se.

JANA: Kaj si se bala? Ati ti nikol ne bo nič naredil.

MIJA: Zate sem se bala!

JANA: Eh, zame. Zame se ti ni treba bat. Ne vmešavej se v to. Zase se brigi!

MIJA: Ja, mami.

JANA: Bomo že sami uredili.

MIJA: Ja, mami.

VERONIKA: No. Po tistem s sestro nisva več niti pomislili na policijo. Mami pa je bila vsake toliko časa okrašena z novo modrico ali buško. Ko sem prišla v puberteto, sem v šoli zašla v težave. Že v nižjih razredih sem se pogosto pretepala s sošolci. Kasneje pa sem svojo jezo usmerila na profokse. Nisem poslušala, špricala sem, kadila cigarete za šolo. Alko se mi je zarad fotra totalno zameril, zato vsaj pit nisem začela. Enkrat so

me dobili, ko sem pušila na šolskem stranišču. In mama je morala v šolo. Najprej sem imela jaz individualni razgovor s psihologinjo, ki me je spraševala o družini in naših odnosih. Vzgojena sem bila, da je lagati grdo, zato sem vse povedala. Da foter pije, pretepa mamo in nadira naju s sestro. Ko je prišla še mami, smo se skupaj pogovorili o mojih problemih. Potem me je psihologinja poslala ven. Usedla sem se pred vrati in čakala. Po nekaj minutah je mami prišla ven. Tko lajk ... totalno bleda. Grobo me je prijela.

JANA (*kot Veronikina mama*): Greva.

VERONIKA: Ka pa je?

JANA: Greva domov, sem rekla.

VERONIKA: Držala me je pod roko in me zvelkla do avta. Ko sva se usedli v avto, me je močno zgrabila za lase.

JANA: A ti ne znaš bit tih?

VERONIKA: Au!

JANA: Naše družinske zadeve nimaš kej razlagat drugim! Veš, kako me je gledala ... In kakšne stvari mi je govorila ... Kot da smo najbolj grozna družina na svetu. Sramota!

VERONIKA: Samo resnico sem ...

JANA: Kaj?

VERONIKA: Au, pust me! Samo resnico sem povedala!

JANA: Nimaš kej druge mešat v to. Bomo že sami uredili!

VERONIKA: Ja, no. A lahko greva domov?

VERONIKA: In sva se odpeljali. Osnovno šolo sem nekako zaključila. Sestra je hodila v srednjo šolo v oddaljenem kraju in je tam bivala v dijaškem domu. Seveda sem tud jaz hotela tja. Za vikende sva pogosto ostajali v domu. Končala sem srednjo šolo in se vpisala na faks. Živela sem v študentu. Potem je ati zbolel. Že prej je imel težave z jetri. Od alkohola. Potem je dobil še raka. Ko sem enkrat za praznike po dolgem času prišla domov in videla fotra, nisem mogla verjet. To bitje je bilo tako shirano, tako nebogljen. Mami mu je morala pomagat z oblačenjem, z obuvanjem. Pomagat po stopnicah. Skrbela je zanj kot za dojenčka.

JANA (*kot Veronikina mama*): Večkrat bi morala obiskat atija. Zelo je bolan. Verjetno ne bo več dolgo ... Au, au.

VERONIKA: Kaj pa je?

JANA: Nič. Samo križ me boli. Hrbtenica. Od dvigovanja. Uh ...

VERONIKA: Zakaj ga ne daš v dom?

JANA: V dom? Pa kaj še. Veš, kolk to stane.

VERONIKA: V takih primerih pomaga občina ... Pa CSD.

JANA: Vedno smo se sami znašli, pa se bomo tud zdej.

VERONIKA: Sami, sami ... Lahko bi tud ti mela kej od življenja. Ne vem, zaživela v miru.

JANA: Sej živim v miru. Ati ni več ... tak kot je bil.

VERONIKA: Ja, ker je faking bolan. Ker komaj še stoji.

JANA: Nobenga drugega nima. Vedve z Manco nikol ne prideta na obisk.

VERONIKA: Lej, nismo dolžne skrbet zanj. Po vsem, kar je bilo ... Ti nisi dolžna skrbet zanj.

JANA: Kar je bilo, je bilo.

VERONIKA: Glupo se mi zdi.

JANA: Glupa se ti zdim?

VERONIKA: Ja! Neumna si, da to počneš!

JANA: Kaj pa naj? Ga pustim, da crkne?!

VERONIKA: V dom ga dej, pa ne bit glupa, mami.

Veronika se odpravlja.

JANA: Kam greš? Komej si prišla.

VERONIKA: Moram it.

JANA: Štrudel si vzem za sabo!

VERONIKA: In tako je mami špilala mučenico, svetnico in negovalko vse do konca. Vse do njegovega konca. S sestro sva šli na pogreb. Bilo je mučno. V meni je bilo še vedno tolko jeze. Do fotra ... Pa tud do mami. Od malega sem morala gledat prepire, fizično obračunavanje. Fotr je tepel mamo, mama je tepla naju s sestro. Sej je bilo nekaj mirnih, lepih trenutkov, ko smo bili kao družina. Ko smo šli skupaj tu in tam na kak izlet. Ampak vedno je bil prisoten strah. Tolk enga strahu ... Zdaj sem stara 23 let, kmal bom diplomirala. Ponoči ne morem spat, totalno sem anksiozna in prestrašena. Ne prenesem bližine ljudi. Nisem še imela resne zveze. Nikol nisem seksala. Bojim se fizičnega dotikanja. Ne vem, če bom sploh kdaj sposobna s kom živet. Jaz sem Veronika in to je moja zgodba.

JANA: Jaz pa vseeno mislim, da bi se morala Veronika mami opravičit.

MIJA: Zakaj pa to?

JANA: Ne vem ... Mal razumevanja bi lahko pokazala. Mal empatije do mame.

MIJA: Ne. Oprosti, mama bi se morala njej opravičit. Ker je ni znala zaščitit. In zdej je Veronika seksualno totalno zavrta. Sploh ne ve, ali je lezba ali je strejt. Ker ne čuti ničesar. Razen strahu.

DARJA: Se strinjam. Če bi bla Veronika fant, bi kasneje v življenju tepla svojo punco. Nasilne moške vzgajajo mame, ženske.

MIJA: In zdej se Veronika boji, da so vsi moški prasci.

JANA: Pa sej ja vsi vemo, da to ni res.

DARJA: Itak da vemo! Eni moški so krasni.

ANICA: Dejmo še kej povedat o krasnih moških!

JANA: Ja, dejmo!

MIJA: Recimo moj oči. Moj oči je taka topla oseba. Hudo mu je za vsakega potepuškega mucka. Zato imamo že pet mačk doma. In še pajka previdno prime in nese iz hiše. Moji mami masira rame in ji skuha kavico, kadar je utrujena. Res je srček.

DARJA: Moj zdajšnji fant je super. Iskren, deloven, pozoren. Ni mu problem kuhat, čistit, prat. Nikol ne povzdigne glasu. Na splošno je prijeten in uvideven človek.

ANICA: O, moj dedek je bil krasen. Vsem je rad pomagal. Babica je bila včasih tečna in naporna ženska, a jo je dedek sprejel takšno, kakršna je bila. Rad je imel les. Podaril mi je nešteto izrezljanih živalic.

DARJA: Ej, a hočte slišat en vic? Kaj je rekel bog, ko je ustvaril Adama? Eh, to lahko naredim bolje. Bom poskusil še enkrat.

VSE: Hahaha!

ANICA: Še jaz enga. Zakaj moški ne kuhajo? Ker so presneti zrezki enostavno predebeli za v toaster!

JANA: Zakaj moški nimajo krize srednjih let? Ker vsi obtičijo v puberteti!

VSE: Hahaha!

DARJA: Dejmo še o ženskah!

VSE: Ja!

MIJA: Ženska je kot kravata: Vzameš jo v slabi svetlobi, potem te pa še stiska za vrat.

VSE: Hahaha!

JANA: Kako se delijo ženske? Na vdove in na tiste, ki delajo na tem.

VSE: Hahaha!

DARJA: Ženske so kot kava. Nekatere je treba počteno zmlet, da postanejo uporabne.

VSE: Hahaha!

ANICA: Koliko črncev potrebuješ, da očistijo 15 stranišč? Nič! Ker to je žensko delo.

VSE: Hahaha!

VERONIKA: Hčerka se pritožuje: Zakaj je moja soba najgrša v celi hiši? Pa reče foter: Prav, jutri ti bom odstranil špegle iz sobe.

VSE: Hahaha!

MIJA: A veste, kaj pomeni beseda gospodinjec? V SSKJ piše, da je to *moški, ki opravlja ali vodi domača, hišna dela*. Ampak to ni nevtralna beseda. Zraven je opomba: šaljivo! Slovar pravi, da je gospodinjec šaljiva beseda.

JANA: Ti si en gospodinjec!

VSE: Gospodinjec! Hahaha!

VERONIKA: Leta 2022 je bila V Sloveniji beseda femicid med desetimi nominirankami za besedo leta. Ampak ni zmagala. Zmagala je beseda »gasilec«!

JANA: Komu boš najprej odprl vrata? Ženi al psu? Psu – ker pes vsaj utihne, ko je enkrat v bajti.

VSE: Hahaha!

JANA: Nič naj vam ne bo nerodno, dragi moji, smejte se!

DARJA: Šala je šala.

MIJA: Sej si lahko privoščimo kak nedolžen vic.

JANA: Ampak saj veste – v vsaki šali je zrno resnice!

ČETRTI SONG ZBORA: PREMALO (blues)

Zgodil se je med nama, kot že milijonkrat se je prej,
stara zgodba, nova knjiga, med nama ogenj se je vnel.
Ti si me pogledal, nerodno mi je blo,
kmalu sva plesala, držal si me močno.
O, noge so se tresle, srce razbijalo,
tvoja sapa na ušesu, zvirtelo se mi je!
Zdaj pa ogenj je ugasnil, okus pepela me duši,
med nama ni več plesa, ni več iskric, ni strasti.

O, kam je šla, kam je šla ta ljubezen najina?
O, še iz oblakov solze tečejo, lej, kako joka se nebo!

Premalo dobra sem bila do tebe,
premalo dobra sem bila do sebe!
Premalo sem dala,
premalo dobila,
premalo hotela,
premalo, premalo ljubezni!

Prej sem zate bla kraljica, zdaj pa rečeš mi prasica,
govoril sladke si besede, zdaj maš poglede čist ledene,
Me komaj še pogledaš, kot dva tujca sva si
in danes je dan, ko sem spet zate premalo!

O, kam je šla, kam je šla ta ljubezen najina?
O, še iz oblakov solze tečejo, lej, kako joka se nebo!

Premalo dobra sem bila do tebe,
premalo dobra sem bila do sebe!
Premalo sem dala,
premalo dobila,
premalo hotela,
premalo, premalo ljubezni!

JANA: Zdej mam pa jaz tega počasi dovolj. Tega vašega cmeranja! Jaz sem Jana in od mene boste slišal eno čist drugačno zgodbo. Tud mene je mož udaril. Pa me je samo enkrat, prvič in zadnjič. In je plačal ceno. Visoko ceno. Namesto solz – maščevanje, punce! Maščevanje!

DARJA: To, Jana!

MIJA: Bravo, Jana!

ANICA: Wuhu, gremo, punca!

JANA: Vedno sem vse delala po svoje. Točno sem vedla, kaj hočem. Ekonomski faks sem hitro končala. Takoj sem se zaposlila v eni dobri firmi. Moža Marka sem spoznala v gorah. Padel mi je v oči in jaz sem bila tista, ki je prva stopila do njega. Noč v planinski koči je bila burna in naslednji dan sploh nisva šla gor na vrh. Sva šla kar v dolino. Čez eno leto je bila že poroka. Vsem se je zdelo hitro. Jaz sem pa vedla, da hočem njega in nobenega drugega. Firmi, kjer sem delala, je šlo super. Po osamosvojitvi smo se začeli širiti. Jaz sem znala nemško in sem prevzela nemški trg. Tud Marko je imel solidno službo, tako da sva si lahko kupila hišo. Rodil se nama je sin. Vse je bilo perfektno. V firmi sem hitro napredovala, tako da sem imela že pri 32 super plačo. Višjo od moža. Pa mu ni šlo v nos, sploh ne. Oba sva veliko delala. Pa da ne bi kdo mislil, da sem doma jaz čistila in kuhala.

ANICA: Aja? Kdo pa je?

DARJA: A je on čistil?

JANA: Ne. Najeto smo imeli gospodinjo.

MIJA: O, krasno. Poceni delovno silo.

JANA: No, sej tud jaz znam kej skuhat. Za vikende sem kdaj skuhala. Marko mi je pa pomagal. Pa okolico hiše je vedno on urejal. Potem je našo firmo kupilo neko tuje podjetje. Bajе za velik denar. Velik ljudi je bilo odpuščenih, jaz sem pa spet dobila napredovanje. In nove naloge in nove odgovornosti. Na mejlu in na telefonu sem morala bit praktično ves čas dosegljiva. Sin je imel tud računalnik pa prijatelje pa svoje hobije. Mož je imel službo in svoj šport, vozil je kolo pa redno je hodil na plavanje. Jaz sem morala zarad službe vsak mesec k frizerju, pa kozmetičarki, pa na masaže. Pa v savno, pa dvakrat na teden na tai-chi ... Za sproščanje. Sin je odrasel, odselil se je k Poloni, svoji puncu. Z Markom sva imela vsak svoje življenje. A še vedno sva se super razumela. Bila sva ... ne vem ... ekipa. Zaupala sem mu. Mislila sem, da je on moj človek, moja sorodna duša. Pa sem se zmotila.

Jana spiје malo šampanjca.

JANA: Rabim mal alkohola, da to povem. No, v službi so me pogosto pošiljali na službena potovanja. Skoraj vsak drugi mesec sem imela srečanja in sestanke v tujini. Enkrat, ko je bilo že proti koncu epidemije, sem šla spet na službeno pot, ki naj bi trajala več dni. Planiran je bil nek poslovni seminar za večje število udeležencev. Potem so pa zadnji hip ta seminar odpovedal zarad korone. In jaz sem še isti dan kupila avionsko karto za domov. Nič nisem sporočila Marku, ker sem ga hotla presenetit. Usodna napaka. Pozno zvečer sem se pripeljala domov. Po hiši so še gorele luči, torej Marko še ne spi. Čisto tiho vstopim v hišo, da ga presenetim. In res sem ga presenetila. Pa še kako. Pridem jaz v kuhinjo in zagledam Marka. Popolnoma golega. S flašo šampanjca v roki.

Darja v roki drži šampanjec.

DARJA (kot Marko): Kaj ... Kaj ... Kaj pa ti tuki?

JANA: Odpadel je seminar ... Kaj pa ti? Sred kuhne ...

DARJA (kot Marko): Nič ... Pač ... Žejen sem bil.

JANA: Mhm. Zakaj pa šepetaš?

DARJA: Sej ne šepetam.

JANA: Čigavi so pa ... ženski čevlji v veži?

DARJA: Kateri čevlji? Ne vem ...

JANA: Kam si jo skrtil, a? Kje je?

DARJA: Ne ... Nimam ... Ni ... Jana –

JANA: In potem se je zaslišalo iz zgornjega nadstropja. Mlad ženski glas, definitivno je bil mlad glas.

VERONIKA: Marko!? Dej pust šampanjc! Prid v postlo, pa me pofuki! Čist sem že horni!

JANA: Cipo maš zgorej. A je v najini postli? A je v najini postli, Mark?!

DARJA: Ne ... Ni tko kot zgloda. A ti loh razložim ...

JANA: Ti kurčev prasec! Prasec ogabni!

Jana prime steklenico šampanjca in jo vrže ob tla.

DARJA (*prime Jano*): Jana, nehaj. Umiri se.

JANA: Pust me!

DARJA: Kam greš?

JANA: Marko si je pred kratkim kupil nov avto. Za 55. rojstni dan. Črnega BMW-ja. Sam je izbral barvo sedežev, barvo volana, vrsto notranje opreme. Zaljubljen je bil v tist kurčev avto. In jaz pograbim sinov bejzbolski kij in tečem ven na dvorišče. In začnem udrihat po Markovem avtu. In razbijam in razbijam ...

Jana s kijem razbija po stolu.

JANA: Pritekel je za mano. Še vedno nag in bos.

DARJA: Jana! Nehi! Nehi, jebemti! A si nora?

JANA: Vrgel se je name, da sva oba padla po tleh. Hotel mi je spulit kij iz rok. Jaz sem ga s kolenom brcnila v jajca. In me je spustil. Še naprej sem razbijala njegov avto. Po šipah, po havbi, luči ... In potem je priletelo. Udaril me je v glavo. Sesedla sem se na tla. Kij sem spustila iz rok. Pol se je ustrašil.

DARJA: A si okej? Sori, mogu sem te ustavit, Jana.

JANA: Mogu me je ustavit. Prej bi o tem razmišljal, prasec. Mela sem prebito ustnico, ma nič hujšega. Vzela sem kij in vstala. In pol nisem več tolkla po avtu, ampak kar po njem. Roke je držal nad glavo. Jaz sem pa tolkla. Nisem gledala, kam pade. Po hrbtu, po rokah, po nogah. Zbežal je nazaj v hišo. No in potem sem v miru stolkla njegov avto do konca.

Jana s kijem razbija po stolu.

JANA: Ti prasec hudičev!

VSE: Dej ga! Stolč ga! Prefuki ga! Prefuki prasca!

JANA: Na, na, na, na, na, ti prasec ...

Jana ne more več. Sesede se na tla in se zjoka.

JANA: Markova ljubica ga je peljala na urgenco. Imel je zlomljenih nekaj členkov. Pa počena rebra pa en kup modric. Morala sem pred sodnika. Zarad telesnega napada. Imela sem srečo, da sem jo odnesla samo z denarno kaznijo. Zdej se ločujeva. Jaz sem

zahtevala ločitev, on se je želel pobotat. Pa kaj še. Kar naj ima tisto svojo kurbico. Ni mi žal, da sem ga pretepla. Še enkrat bi ga.

MIJA: Ne, no.

JANA: Kaj?

MIJA: Dej, tega ne smeš reči.

JANA: Zakaj pa ne?

MIJA: Pa ne moremo zdej tuki navijat za nasilje. Halo?!

JANA: To ni blo nasilje. To je bla samoobramba. On je prvi mene udaril.

MIJA: Ker je hotel zavarovat svojo lastnino.

JANA: Itak je mel polni kasko. Zavarovalnica mu je kupila drug avto. Pa čist sam je bil kriv. Sej ... Valda da smo proti nasilju. Ampak to ni blo nasilje.

MIJA: Člouk je moral na urgenco.

DARJA: To je res. Dejmo ta del ven – to, da bi ga še enkrat pretepla.

JANA: Okej. Če vztrajate. Ampak prasec si je zaslužil.

DARJA: A loh nehaš, no?

MIJA: Noben si ne zasluži bit pretepen.

JANA: A da ne? Kaj pa posiljevalci? Pa pedofili?

DARJA: Ampak tvoj mož ni bil pedofil!

JANA: Skoraj! Za mojim hrbtom je fukal 25-letnico. Jo skrival v najini zakonski postli. Zdej pa povejte, če ni to ogabno?

DARJA: Pejmo zdej naprej pa pustimo to.

ANICA: Ja, dejmo.

MIJA: Kaj je na vrsti?

DARJA: Na vrsti je ... mizoginija!

ANICA: Mizoginija?

MIJA: To je sovraštvo, zaničevanje ...

ANICA: Sej vem, kaj je to! Rekle smo, da bo mizoginija na konc.

DARJA: Ne ne ne, zdej bo. Vsaka pove nekaj misli pametnih mož. Jaz bom prva.

JANA: A spet ti?

DARJA: Prav! Pa nej bo ena druga.

VERONIKA: Bom jaz. Ker mam pač Aristotela. Pa da gremo zgodovinsko po vrsti.

JANA: Okej, dej ti.

VERONIKA: Aristotel je o ženskah razmišljal takole: Ženska je podobna moškemu, le da je v vseh stvareh šibkejša. Ženska je nepopolni moški. Ženske niso udeležene v političnih zadevah, ker niso zmožne filozofskega mišljenja.

MIJA: S tem se je strinjal tud Tomaž Akvinski, ki je kopiral Aristotela. Le da je on dodal še krščanske motive. Ženske so šibkejša bitja, ki jih lahko obsede hudič. In moški mora paziti, da ga ženska ne zapelje v greh.

JANA: Enako v novem veku. Descartes, Hume in Rousseau so vsi postavili žensko v privatno sfero, ker kao ni zmožna delovati v javnih službah. Razum ženske ni dovolj razvit in prehitro se vda strastem. Ženska naj skrbi za dom in tako podpira sposobnejšega od sebe, moškega!

DARJA: Pa seveda genialni Nietzsche. V svojem čudovitem pesniškem jeziku se je takole izrazil: Vse na ženski je uganka in vse na ženski ima eno rešitev: nosečnost! Moškega je treba vzgajati za vojno in žensko za oddih vojaku. Sreči moškega se reče: hočem. Sreči ženske se reče: on hoče. K ženskam greš? Ne pozabi na bič!

ANICA: Meni pa ostane naš slavni Žižek. Ki je pohvalil Greto Thurnberg in hkrati rekel, da mu je ona všeč, ker ni tipična karikatura ženske, saj ni nežna in ne poziva k dialogu. In enkrat je v nekem intervjuju rekel, da njegova soproga rabi vodilno roko. Večkrat je bil nominiran za seksista leta.

MIJA: V nekem angleškem intervjuju je celo izjavil, da je njegova bivša žena *a bitch*.

DARJA: Baje. To niso preverjene informacije.

MIJA: Lahko poguglate.

VERONIKA: Ne vem, no. Vedno se ukvarjamo s temi velikimi imeni, z znanimi filozofi. Morale bi narest raziskavo med moškimi. Med navadnimi tipi. Zakaj moški udari?

DARJA: Od kod ta vzgib za nasilje?

ANICA: Če bi bila jaz Anica, bi se cele dneve žrla in spraševala: zakaj? Zakaj to počne in zakaj ravno meni.

JANA: Po mojem bi ti rekel nekaj v smislu, da si ga ti pripravila do tega.

DARJA: Moj Dejan bi najbrž rekel neki takega ...

Darja se na hitro našemi v moškega.

DARJA (*kot moški*): Samo enkrat sem jo klofnil. Šla je na nek babji žur. S sodelavkami. V petah je šla in v mini krilu. Pa se mi pol celo noč ni javila na telefon. Prišla je domov tri ure prepozno, je rekla ob dveh, prišla ob petih. Totalno pijana, skuštrana v lase. Kot

kaka lajdra. Čakal sem jo. In potem ni hotela odgovarjat na vprašanja. Samo režala se mi je v ksiht. Kaj pa naj bi? Samo en mali focen sem ji dal. Se je takoj streznila. Ne vem ... A ženska dons lahko naredi vse, reče vse... Moški pa mora to mirno prenašat?

VERONIKA (*kot moški*): Ne vem, no. Včasih je blo to drugač. Včasih je blo vse bolj preprosto. Eden v družini je imel glavno besedo in je moral nardit red.

ANICA (*kot moški*): Delam, se matram v službi, plačujem večino stroškov, z njeno minimalno plačo komaj hrano in vrtec pokrijemo, kje je še kredit in vse druge položnice. In pridem pozno zvečer domov, zmatran ko pes in ona mi laja v uho. Kako je za vse sama, da me nikol ni doma.

MIJA (*kot moški*): Zakaj sem jo? Ne vem, zakaj. Ne znam povedat. Alkohol. Reku bi, da je vsega kriv alkohol. Jaz ko pijem ... Ne vem ... Pol zgine vse drugo. Nimam se več pod kontrolo.

JANA (*kot moški*): Udaril sem jo. Priznam. Ampak je ona prva mene! Že prej se je večkrat dogajalo, da me je praskala, mi tiste dolge umetne nohte zapikala v kožo, da se mi je še več dni poznalo. Sem se moral lagat v službi, da imamo novo mačko doma. En dan je med prepirom ravno zlagala posodo in potem je naenkrat začela z loncem po meni. Ustavil sem jo in ji eno primazal. Kaj pa naj bi?

ANICA (*kot moški*): Seveda me ni doma, če delam po 12 ur, da imajo ona in otroci lahko vse. In potem moram poslušat njeno najedanje. In enkrat nisem mogu več. Prijel sem jo in jo vrgel v steno. Samo da bi imel mir ... Nisem mogu več prenašat. Že v službi moram šefa poslušat, ko me zajebava v glavo, potem pa še doma. Mah, naj gre vse v pičko materino. Enkrat bom šel v gozd pa štrik in na drevo. Pa naj gre vse v kurac.

DARJA (*kot moški*): Ni bilo potem nobenega krega, nobenega opravičevanja, nič. Ona je že vedela, zakaj sem jo. Oba sva bila tiho in sva šla spat. Ker znate babe preveč jezikat. Tudi jaz nisem robot! Tud jaz imam svoja čustva.

VERONIKA (*kot moški*): Včasih je strah pred gajžlo edino sredstvo k ti ostane. Sej ni prov, ampak če si enkrat stisnjen v kot. Ženska z besedami, moški s pestmi ... oboje pa enako boli.

JANA (*kot moški*): Se mi zdi, da ženske včasih prav hočejo bit žrtve. Ne opravičujem tega, ampak treba se je tud vprašat, zakaj do tega pride. Kolk tud ženske same prispevajo.

MIJA (*kot moški*): Sej ne pijem vsak dan. To ne. Ampak ko se ga pa nacedim, to nisem več jaz. Takrat bi me morala sam pustit pr mir. Da mine. Ona pa rine vame. To je ta hudič. Ne vem ... Če ne bi blo alkohola ... Pa če bi ona znala bit tiho, ko je treba. To je ta hudič.

JANA (*kot moški*): Ženskega nasilja nad moškimi je precej več, kot bi o tem marsikdo hotel govorit. Morda ne toliko fizičnega kot je pritiskov, groženj, zmerjanja. Nasilje ni samo fizično. Ženska, čisto vsaka, naj bo hči, mati, žena ali ljubica lahko naenkrat postane kača in največja prasica na svetu.

VSE: Največja prasica na svetu!

ČETRTE SONG ZBORA: PRAVA ŽENSKA IN PRAVI MOŠKI

(rock, hiter tempo)

Ženska, prasica, mati, kraljica,
vdova, lezbijka, kurba, devica,
transseksualka, kača, svetnica,
diva, pacienka, lubica, zdravnica!

Je krivica, pravica, privilegij biti ženska?
Se kot ženska že rodiš al to šele postaneš?
Kaj sploh ženskost je, a to zares obstaja?
In če nikoli ne rodiš, a si sploh ženska prava?

Moški, dedec, vitez, vojak,
kralj, pijanec, luzer, prvak,
klošar, revež, osvajalec, bedak,
princ na belem konju, naš korenjak!

Je moški pod pritiskom, pa še jokati ne sme,
vse življenje mora delat, tud če na jetra šiht mu gre,
pravi moški je glasen, odločen, strog in močan,
v vojni ga pred tank porinejo, domovini v bran!
Moški, dedec, kanonfuter, junak!
Moški, dedec, kanonfuter, junak!

DARJA: Vse je treba rešit pred patriarhatom, tako ženske kot moške!

VERONIKA: A lahko nehamo s temi floskulami.

DARJA: Kašnimi floskulami?

JANA: Rešil se bo vsak sam, tisti, ki se hoče rešit!

VERONIKA: To je pa čist po neoliberalistično.

JANA: Pa mogoče ni res?

DARJA: Dobro, no. Nehajte. Katera je zdej na vrsti?

JANA: Mija.

ANICA: Kje pa je Mija? Mija?

DARJA: Mija?!

JANA: Ajde, Mija! (*Povleče Mijo naprej.*) Ti si na vrsti. Povej zgodbo.

MIJA: Mah, sej ne vem, če bi. Ne vem, če je prostor še za to.

JANA: Itak da je.

VERONIKA: Zdej moramo it do konca. Če smo mele vse zgodbo, jo moraš imet tud ti.

ANICA: Dejmo, Mija. Tukaj smo. S tabo.

MIJA: Okej, prav. To ni samo moja zgodba. Vsaka ženska se slej ko prej sreča s spolnim nadlegovanjem. Že v osnovni šoli so fantje pri telovadbi vdiral v naše garderobe. Včasih so katero zvelki v fantovsko garderobo in jo prešlatali. To je bilo normalno, del kulture odraščanja. Ker *boys will be boys*. In *bodi vesela, da si mu všeč*. Ko sem bila stara 14 let, sem šla na počitnice k teti na Štajersko. Ponoči je v mojo sobo prišel bratranec in se ulegel k meni. Prebudile so me njegove roke na mojem telesu. Hotel mi je z roko za hlačke. Najprej sem otrpnila, potem pa zbrala moč in zakričala. Teta je prišla v sobo in ga nagnala ven. Naslednji dan smo imeli skupen zajtrk, kot da ni blo nič. V srednji šoli mi je prijateljica zaupala, da jo je pri 12 letih na morju zlorabil družinski prijatelj. Otroke je peljal s čolnom in jim kazal, kako se lovi ribe. Njej je pa tud pokazal, kako se odmakne kopalke in zarine prste v otroško vagino. Moja babica je kot otrok dobila otroško paralizo in po bolezni hudo šepala. Doma so mislili, da se ne bo mogla poročiti. Pri petnajstih je šla k eni od starejših sester za hišno pomočnico in varuško. Ko je njena sestra šla v porodnišnico rodit tretjega otroka, se je njen mož hudo napil. Ko je ponoči prišel domov, se je ulegel k moji babici in jo posilil. O tem ni upala povedati nikomur. Celih 60 let je držala v sebi. Povedala je šele svoji odrasli hčerki, moji mami, ko sta bila sestra in mož že oba pokojna. Vse te zgodbe temeljijo na resničnih pričevanjih resničnih žensk. Žal pogosto vse ostane skrito, potlačeno, zanikano. Evo, to je to.

JANA: Kaj? A to je vse?

DARJA: A uno od sošolke pa ne boš povedala?

MIJA: A še hočte? A ni bilo dovolj? Okej. Khm. A mi lahko ena prinese kozarček vode? Hvala. Bilo je leto 2020. Čas epidemije. Med korono so bili vsi nočni klubi zaprti. Pa smo pač ... Hodil na privat partije. V kašni zapuščeni kleti al pa brunarici. Nekje na samem. Večkrat sem izvedela, kje bo naslednji parti. Enkrat sva šli tja z bivšo sošolko z arhitekture. Recimo da ji je bilo ime Maša. Bilo je nekje na barju. Z 19-ko do konca. Pol pa še peš naprej. Nek vikend na samem. Ful folka, muzika, alkohol, koka. Tam je bil tud en tip, ki mi je bil že dalj časa všeč. Rekel je, da je zmenjen še nekje drugje, nek rojstni dan, da ima avto in če grem z njim. Maša se je na kavču objemala z nekim hudim tipom. Rekla je, naj kar grem, da bo že sama poklicala taksi. In sem šla. Maša pa je ostala tam. Sama. Morala bi opaziti, da je bla koma. Pa nisem. Prišežem, da nisem. V drink so ji nekaj zilili. Naslednji dan se je zbudila v tisti hiši, v eni od sob. Spodaj čisto naga. Skoraj nič se ni spomnila. Morala sem vleč iz nje. In potem nekak povezat njene raztrgane stavke, osmisli tistih par flešbekov. Da se ji je na kavču začel vrtet, da jo je tisti tip začel poljubljat ... da ni mogla več govorit. Pa potem ... kako jo tip s kavča in še en drug tip vlečeta po nekih stopnicah in potem na posteljo.

Odpenjanje gumbov, slačenje ... Pol pa nič več. Black out. Želodec se mi je krčil, ko sem to poslušala.

JANA (poje): *Sem deklica mlada, vesela, sem pravo slovensko dekle, kot slavček veselo bi pela, da b' daleč razlegalo se. Pa včasih mi vendar solzice iz mojih očesic solze, ker b'rada prišla med device, kjer pesmi nebeške done.*

MIJA: Ni hotla na policijo, ker se ni nič spomnila. In ni vedla, kaj se je dogajalo, kaj naj sploh prijavi. Pa da ji je bil tisti tip všeč in da je itak nameravala bit z njim. Pa kaj pol, če je nameravala bit z njim?! To ne spremeni dejstva, da je tip posilil nezavestno žensko. Je rekla, da ni ziher, kaj se je dogajalo. No, čez en mesec pa ni dobila menstruacije, neželena nosečnost, splav. Od takrat Maša ni bila več ista. Začela se me je izogibat. Hotela je vse skupaj pozabit ... Jaz sem pa postala obsedena s tistim tipom. Ni bilo težko izvedet, kako mu je ime in kje živi. Robert Perič. Najemniški flet s tremi cimri, nekje na Viču. Razen tega, da sem hodila v službo, sem se ukvarjala samo še z njim. Ta krivica, ta zločin, to posilstvo ne bo šlo kar tko mimo! Desetkrat sem pogledala muvi Obetavna mlada ženska. Ves čas sem razmišljala o planu za maščevanje. Enkrat sem šla po eni žurki pijana sredi noči do fleta od tega tipa. Na vrata sem z debelimi rdečimi črkami napisala »rapist«.

DARJA: A to je to? To je tvoje maščevanje?

MIJA: Ne, no. Počaki. Še vedno nisem imela načrta. Edini napredek je bil, da sem naredila anonimno stran na fejsbuku, kjer sem objavila sliko tega tipa in Mašino zgodbo. Upala sem, da se bo javila še kakšna ženska. Ob vikendih sem mu včasih sledila, ko je šel ven. Hotela sem ugotovit, kam hodi. Ne vem ... Hotla sem, da bi spet nekaj naredil in da bi ga jaz zasačila, posnela, kaj jaz vem. Eno nedeljo popoldne sem spet hodila za njim, šel je do znane ljubljanske gostilne. Tam je bila na terasi zbrana cela njegova familija. Usedla sem se v bližino za prosto mizo. Nihče se ni zmenil zame. Ugotovila sem, da njegova babica Marija praznuje 80. rojstni dan. Vsi so veselo jedli in pili. Opazovala sem jih. Robert je sedel med njimi in se sproščeno zabaval. Ko je bila predjed mimo, so se začeli govoriti. Nekaj ljudi je že stopilo do mikrofona in so voščili babici Mariji. Med njimi tudi Robert. Vsi so mu ploskali, babica mu je poslala poljubček. Prinesli so deset jušnikov z vročo juho. Šla sem pred mikrofona. Vsi so mislili, da sem pač neka daljna sorodnica, ki je nobeden ne prepozna. Govorila sem o naših babicah, kaj vse so morale prestati ...

JANA: Tako je! Bravo!

MIJA: ... in kako sem ponosna na vse ženske iz prejšnjih generacij, ki so se začele upirat moški nadvladi, patriarhatu, ki so se začele boriti za svobodo. Vsi so mi ploskali. Še najbolj babica Marija.

ANICA: Bravo!

MIJA: A med nami so še vedno moški, ki ženskam jemljejo svobodo, jemljejo pravico do odločanja o lastnem telesu, ki jim jemljejo pravico do uživanja v spolnosti. Imam prijateljico Mašo, ki je bila pred štirimi meseci omamljena in posiljena. Ker je zanosila, je morala narediti splav. Če bi se otrok rodil, bi bil to vaš pravnuk, gospa Marija. Mojo

prijateljico je posilil vaš vnuk, vaš sin, vaš brat, vaš nečak Robert Perič! Robert Perič je posiljevalec! On danes sedi tu z vami in namaka kruh v gobovo juho ... V tistem so mi vzeli mikrofona iz rok. Robert je bil siv kot beton. Babica Marija je bila čist iz sebe. Vsa se je tresla reva. Mene so seveda vrgli ven iz restavracije. Grozili so, da bojo poklicali policijo. Drla sem se nazaj, naj jo kar pokličejo! Lahko jim dam še kaj informacij o posilstvu. Pokličite policijo! Pokličite!

MIJA: In to še ni bilo vse. Ko sem prišla domov, sem prižgala svoj komp. Šla sem na svojo anonimno FB stran in ... Zagledala sem privat mesidž. Pisala mi je ena punca s podobno izkušnjo. Z istim tipom. Začelo se je.

VSE: Ne bomo več tiho!

VERONIKA: Zakaj v šolah še vedno ni spolne vzgoje, ki bi otroke učila o spolnem nadlegovanju?

VSE: Ne bomo več tiho!

DARJA: Zadnjič sem šla z nečakom na sladoled. Naročila sem lonček za nečaka in eno kepico v kornet zase. Natakari mi je rekel: Mamica ga pa rada liže, a? Debilno se mi je režal in buljil v moje joške. Bila sem tiho, hitro plačala in šla.

VSE: Ne bomo več tiho!

ANICA: Moj mož je po desetih letih ugotovil, da sem neperspektivna ženska. Ker imam pri 37 letih še vedno podpovprečno plačo in kot samozaposlena ne morem dobiti kredita. Sicer veliko delam, a izkupiček je bolj majhen, torej sem neučinkovita. In on kot uspešen in ambiciozen zdravnik ni več kompatibilen z mano. Lahko bi to ugotovil, še preden mi je naredil dva otroka! In zdaj mi grozi, da me bo postavil na cesto. In jaz prenašam njegove grožnje in sem tiho.

VSE: Ne bomo več tiho!

MIJA: Ko sem bila stara 12 let, sem se z avtobusom vozila v baletno šolo. Enkrat sem na poti nazaj zaspala na busu. Zbudilo me je čudno tresenje. Odprla sem oči in poleg mene je sedel starejši moški, v roki je držal penis in si ga drkal. Sedel je čisto blizu in se z ramo naslanjal name. Od groze sem otrpnila. Ko je končal, je spustil čuden zdihljaj, potem je vstal in šel sedet drugam. Bila sem tiho. Cel avtobus je bil tiho.

VSE: Ne bomo več tiho!

VERONIKA: Ko sem delala kot natakari v lokalu, so me moški s seksističnimi opazkami nadlegovali praktično vsak dan. Ko sem to omenila šefu, mi je rekel, da tako pač je in naj se navadim. Če pa mi bo kdo v pijanosti zares hotel kaj narediti, pa naj se zaklenem v skladišče in pokličem policijo. Nič nisem rekla. Bila sem tiho.

VSE: Ne bomo več tiho!

JANA: Ko sem bila na faksu, sem delala seminarsko. Rabila sem neko knjigo, ki je ni bilo v nobeni knjižnici. Profesor se je prijazno ponudil, da mi jo posodi. Naj jo pridem zvečer iskat k njemu domov. Dal mi je naslov, prišla sem do stanovanja in pozvonila.

Profesor mi je odprl, oblečen samo v bokсарice. Povabil me je naprej in se pretvarjal, da išče knjigo. Ponudil mi je pijačo. Takoj sem rekla, da se mi zelo mudi, da je že v redu, da bom drugje dobila to knjigo. Šla sem proti vratom. V tistem je našel knjigo, vzela sem jo in hitro tekla iz stanovanja. Nikomur nisem povedala. Bila sem tiho.

VSE: Ne bomo več tiho! Ne bomo več tiho!

ŠESTI SONG ZBORA: PESEM UPORA ZA NAŠE HČERKE

Dovolj je blo tišine,
ne bomo več tiho,
ne nazaj se držale,
ne po prstih hodile,
lahko smo čarovnice,
lahko dobre vile,
v mesečini bomo plesale
v polno luno kričale!

Ne, moje telo ni stroj za reprodukcijo!
Ne, moje telo ni vaše sredstvo za užitek!
Ne, moja maternica ni vaša lastnina!
Ne, moje rojevanje ni dosežek medicine!

Dovolj je blo tišine,
ne bomo več tiho,
ne nazaj se držale,
ne po prstih hodile,
lahko smo čarovnice,
lahko dobre vile,
v mesečini bomo plesale
v polno luno kričale!

Ne, spolno nadlegovanje ni kompliment!
Ne, otipavanje v šoli ni pubertetniška faza!
Ne, nisem ponosna, če poželjivo buljiš vame!
Ne, to ni konsenz, če sem bla mrtvo pijana!

Dovolj je blo tišine,
ne bomo več tiho,
ne nazaj se držale,
ne po prstih hodile,
lahko smo čarovnice,
lahko dobre vile,
v mesečini bomo plesale
v polno luno kričale!

Ne bomo več tiho!
Ne bomo več tiho!
Ne bomo več tiho!
Ne bomo več tiho!

Jana, Mija, Darja, Anica in Veronika vzamejo brivnike in si obrijejo lase čisto na kratko. Ena izmed njih pove, da so to naredile v znak podpore, v opomin in v spomin petnajstim ženskam, ki so bile v Sloveniji umorjene v času pandemije. V ozadju so projicirana njihova imena in letnice.

V spomin:

Nina (28) in otrok v njenem trebuhu	1992–2020
Ana (27)	1993–2020
Marija (74)	1946–2020
Natalija (44)	1976–2020
Neja (26)	1994–2020
Vesna (56)	1964–2020
Katarina (49)	1971–2020
Manca (35)	1985–2020
Slavica (58)	1962–2020
Tina (34)	1987–2021
Sanja (36)	1985–2021
Tatjana (57)	1964–2021
Milka (85)	1934–2021
Nada (57)	1964–2021
Angela (69)	1952–2021